

Lėlių teatro spektaklio „Palangos Juzė“ pristatymas Žemaitijos regiono muziejų edukacinės konferencijos „Muziejus – mokyklai“ dalyviams

Kretingos muziejaus edukacija Žemaitijos regiono muziejų kontekste

2007 m. lapkričio 23 d. Kretingos muziejuje vyko Žemaitijos regiono muziejų edukacinė konferencija „Muziejus – mokyklai“. Lietuvos muziejų edukacinės veiklos apžvalgą pristatė Nideta Jarockienė, Lietuvos muziejų asociacijos Švietimo sekcijos valdybos pirmininkė. Su projektu „Muziejai visiems“, remiamo Šiaurės ministrų tarybos biuro Lietuvoje, įgyvendinimo eiga supažindino Lolita Valužienė, Lietuvos muziejų asociacijos atsakingoji sekretorė. Darbo muziejų edukacijos srityje patirtimi dalinosi Roza Šikšnienė, Šilutės muziejaus direktorė, Jolanta Skurdauskienė, Plungės Žemaičių dailės muziejaus direktoriaus pavaduotoja, Gediminas Satkauskas, Žemaičių muziejaus „Alka“ darbuotojas, Aldona Ozolienė, Skuodo muziejaus direktorė, Diana Našutinskaitė, Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus edukacinių programų vadovė ir kt. Lietuvos savivaldybių ir Žemaitijos regiono muziejų lyderio, Kretingos muziejaus, edukacinę veiklą apžvelgė Janina Dauneckienė, Kretingos muziejaus Informacijos ir edukacijos skyriaus vedėja, kuri savo ilgalaikio darbo patirtimi sutiko pasidalinti ir su leidinio skaitytojais.

Education of the Kretinga Museum within the Context of Museums of the Samogitia Region
Compiled by Lolita Valužienė

The educational conference "Museum for School" of the Samogitia region museums was held in the Kretinga Museum on 23 November 2007. It presented the educative activity of the Kretinga Museum, the leader of the Lithuanian municipalities and museums of the Samogitia region.

The educative activity, which commenced in the Kretinga Museum in 1993 when the museum moved to the Count Tiškevičiai Palace, has been developed every year. In order to present the visual history of Kretinga region to children, to introduce the ensemble of the memorial buildings of the estate homestead, the museum expositions, the substantial ethnography, ancient folk art, archaeology and numismatics collections and Winter Garden plants, and taking into consideration the request of pedagogues, staff members of the museum elaborated the educative plan for the school year of 2007-2007, encompassing 12 educative programmes, practical training and educative exhibitions. A four-year school „Žemaitoka-muziejėnoka“ has been operating in the museum for nine years. Its objective is to change the attitude towards the Samogitian language not only in children but also in their parents, and to form the Samogitian concept in the consciousness of children and parents. The children Puppet Theatre was established in 2006. In autumn of 2007 the new educative class of the museum was opened. The museum, having a unique Winter Garden and the estate park of 24 hectares, established a Club of the Young Estate Park Friends which is implementing various environmental projects.

Metai iš metų muziejuose aktyvėjanti veikla rodo, kad pasiteisina planingas jos integravimas į švietimo įstaigų mokymo turinį. LR Seime 2007 m. lapkričio mėn. įvykusi konferencija „Muziejus XXI amžiuje – muziejus visiems“ įrodė, kad edukacinei veiklai dabartiniu metu skiriamas ypatingas dėmesys.

Žemaitijos regiono edukacinės konferencijos „Muziejus – mokyklai“ dalyviai

► Mūsų muziejuje kryptinga edukacinė veikla prasidėjo nuo 1993 metų, tai yra nuo to laiko, kai muziejus iš vienuolyno patalpų persikėlė į grafų Tiškevičių rūmus. Pirmąją edukacinę programą parengėme 1996 metais ir ją pavadino „Etninė kultūra“. Mūsų tikslas buvo pasiekti, kad vaikai perimtų ir nepamirštų savo tautos kultūros, kad sugebėtų suderinti šiuolaikines ir senąsias tradicijas. Ši programa plėtojama toliau, nes intensyvėja kalendorinių švenčių, tradicijų atgaivinimo ir tęstinumo poreikis, noras išmokyti liaudies papročių, tarmių, ir kt.

► Muziejaus darbuotojai, atsižvelgdami į neįkainojamą vertę turintį materialinį ir dvasinį paveldą, siekdami vaikams vizualiai pristatyti Kretingos krašto istoriją, supažindinti juos su dvaro sodybos paminklinių pastatų ansambliu, muziejaus ekspozicijomis, turtingais fondais, kuriuose sukaupta 57 tūkstančiai eksponatų, numato savo muziejaus edukacinės veiklos strategiją, vystant muziejaus edukacinę veiklą.

► Pedagogo pageidavimu 2007–2008 mokslo metams sudarėme tokią edukacinės veiklos sistemą:

Abonementai:

1. Pradinių klasių moksleiviams „Tavo gimtasis miestas“.
  2. Vyresniųjų klasių moksleiviams „Tavo gimtasis kraštas“.
- Parengtuose abonementuose numatyta daug temų, susijusių su etnokultūros propagavimu: „Senoji lietuvių skulptūra ir dailė“, „Žemaičių troba“, „Buitis ir verslai“, „Žemaičių kryžiai“, „Kalendorinės šventės“ ir kt.

Programos:

1. Archeologija.
2. Kretingos miesto istorija.
3. Kretinga istorinių įvykių tėkmėje.
4. Kretingos krašto valstiečių buitį XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje.
5. XIX a. pabaigos–XX a. pradžios Kretingos krašto verslai.
6. Vienuolynų kelias. Kretingos vienuolynai.
7. Grafiškai Tiškevičiai ir Kretinga.
8. Senoviniai laiko skaičiavimo prietaisai. Astronominis kalendorius. Saulės laikrodis.
9. Senasis lietuvių liaudies menas.
10. Kalendorinės šventės
11. Tautos kultūra ir kraštotyra.
12. Lietuvos pinigų sistema.

Pratysbos:

1. Etnografinių kalėdinių žaislų darymas.
2. Užgavėnių kaukių darymas.
3. Margučių marginimas.

Parodos:

1. Piešinių paroda „Muziejus dvare“.
2. Paroda-akcija „Nekirsk eglutės žaliosios, nulaužk tik šakelę“.
3. Užgavėnių kaukės.
4. Velykinio margučio ir velykinės puokštės paroda.

► 2007/2008 mokslo metais abonemento užsiėmimus lanko 332 moksleiviai (15 klasių). Abonementas patrauklus savo kaina – 5 Lt moksleiviui. Per mokslo metus vedami 9 užsiėmimai. Kiekvienai klasei įteikiamas lankytojo pažymėjimas ir su juo vaikai gali dalyvauti muziejaus renginiuose nemokamai.

► Mokslo metų atidarymas įvyko 2007 m. spalio 3 d. naujoje edukacinėje klasėje. Ją įrengti mums padėjo Darbėnų vidurinė mokykla (direktorius K. Anužis), padovanojusi stalus, kėdutes, mokyklinę lentą ir M. Daujoto vidurinė mokykla (direktorius G. Trumpis). Ši mokykla įsikūrusi mūsų kaimynystėje, tad yra nuolatiniai mūsų pagalbininkai tiek edukacinėje, tiek dvaro teritorijos priežiūros veikloje.

► Jau devinti metai muziejuje veikia „Žemaitoka-muziejėnoka“ mokyklėlė.

► Ji keturmetė – išleido jau dvi laidas. Mokyklėlės tikslas – keisti ne tik vaikų, bet ir tėvų požiūrį į žemaičių kalbą, formuoti tėvų ir vaikų sąmonėje žemaitiškumo sampratą. Mokyklėlė lanko Jurgio Pabrėžos gimnazijos pradinių klasių moksleiviai. Nežiūrint didelio atstumo, pernai mūsų abonemento užsiėmimus lankė 9 šios mokyklos klasės. Kai kurias mokyklėlės programos temas pasirinko Simono Daukanto vidurinės mokyklos etnokultūros būrelis lankytojai ir Kurmaičių pradinės mokyklos vaikai. Didelis privalumas yra tai, kad mokyklėlė veikia muziejuje, nes ugdymo įstaigose nėra įdomios autentiškos medžiagos apie valstiečių buitį, darbo įrankius, apdarus. Tuo tarpu muziejuje gausu etnografinių eksponatų. Senolių šiluma dvelkiančius eksponatus vaikai gali liesti, padirbėti linų apdirbimo įrankiais, pavaiškšti apsiavę klumpėmis, jau egzotiškai atrodančiomis naginėmis. Žemaitukų-muziejėnukų užsiėmimų tematika labai plati: žemaičių trobos baldai ir buitės rakandai, senieji amatai ir žemdirbystės įrankiai, tautosakos aruodai, kalendorinės šventės, susitikimai su tautodailininkais, ekskursijos.

► Vaikai labai mėgsta vaidinti. Pasiteisino lėlių teatro idėja. 2006 metais prie mokyklėlės įsteigtas vaikų lėlių teatras. Parenkus projektus, gautas finansavimas dviejų spektaklių sukūrimui:

Vaikų piešinių tema „Muziejus dvare“ parodos atidarymas Kretingos muziejuje

2006 metais įvyko spektaklio „Ožio balsas“ premjera, 2007 m. metais pastatytas spektaklis „Palangos Juzė“. J. Pabrėžos gimnazijos mokytoja V. Karaliūnienė kuria teatrui lėles, spektaklius režisuoja jaunas režisierius Tadas Račkauskas ir muziejaus etnografijos skyriaus vedėja Nijolė Vasiliauskienė, kuri yra ir mokyklėlės „direktorė“. Paskatinti sėkmės, parengėme naują projektą spektaklio „Kaip žmogus velnią apgavo“ finansavimui gauti.

► 2007 metais muziejaus vyr. specialistė etnografė Milda Slipkuvienė parengė projektą ir organizavo konferenciją „Žemaičių tautinis kostiumas“. Vaikai turėjo galimybę susipažinti su audimo raštais, spalvomis, parodoje iš muziejaus fondų eksponuotais rūbais. Be to, muziejus įsigijo du tautinius kostiumus. Tolesnė su žemaičių etnokultūra susijusi programa – projektas pavadintas „Pasidaryk pats – viskas iš drobės“. Programos autorė muziejaus dailininkė Inga Idaitė. Įgyvendinant minėtą projektą, vaikai bus mokomi siūti, senolių drobę paversti meno kūriniumi, naudojant šiuolaikines technologijas.

► Kretinga – išskirtinis miestas. Čia įsikūrę penki vienuolynai. Susidomėjimas jais labai didelis. Populiarumo sulaukė programa „Vienuolynų kelias. Kretingos vienuolynai“. Ją parengė muziejaus ekskursijų vadovė Roma Luotienė. Šio užsiėmimo metu vaikai susitinka su vienuolių atstovais, pabuvoja penkiuose mieste esančiuose vienuolynuose. Parengėme tęstinį projektą ir, gavę finansavimą, muziejaus koplyčioje numatome įrengti vienuolynų ir su jais susijusių miesto istorinių objektų žemėlapi – maketą. Žaidimo forma vaikai bus supažindinami su vienuolynų

išsidėstymu Kretingoje, su juose gyvenančių vienuolių apdarais, vykdoma veikla.

► Dailės skyriaus vedėja Danutė Šorienė kartu su jaunaisiais klubo „Pinx“ nariais parengė dviejų dalių projektą „Kad linksčiau būtų“. Pirmojoje dalyje vaikai mokėsi tapyti ant šilko ir ant rižinio popieriaus, antrojoje – piešti portretus ant kartono. Vaikai dalį darbų, kurie eksponuojami parodoje, padovanojo muziejui.

► Vaikai noriai keliauja mūsų parengtu maršrutu „Kretingos rajono piliakalniai ir alkakalniai“. Prieš Vėlinės populiari tema – „Laidojimo papročiai“, ypač mėgstamos temos „Šv. Kalėdų belaukiant“, tradicine tapusi Kalėdinės eglutės žiebimo ceremonija, „Velykų papročiai“ ir kt.

► Kita labai svarbi edukacinės veiklos sritis – grafų Tiškevičių palikimo populiarinimas ir gamtosauginiai projektai. Turime unikalų Žiemos sodą ir 24 ha dvaro parką. Dvaro rūmai, parkas, visa mus supanti aplinka diktuoja naujas edukacines temas: „Grafų Tiškevičių kultūrinis palikimas“, „Senoji dvaro sodyba“, „Dvarų menas“, „Žiemos sodo augalai“, 2002 metais pastatytas „Astronominis kalendorius. Saulės laikrodis“, 2004 metais įrengtas „Atminties takas“ ir kt. Projektus, susijusius su Žiemos sodo ir dvaro parko populiarinimu, vykdo prie muziejaus įsteigtas Jaunųjų dvaro parko bičiulių klubas. Jo darbą koordinuoja muziejaus Gamtos skyriaus vedėja Ieva Narkienė ir vyr. specialistė – agronomė Stasė Dvarionienė. Vykdamas ekologinį švietimą, į šį darbą yra įtraukiamos miesto ir kaimiškoji seniūnijos. Organizuojami renginiai, kuriuose dalyvauja ne tik edukacinių programų lankytojai, bet ir miesto bendruomenė, kaimiškosios seniūnijos, kaimynystėje esanti M. Daujoto vidurinė mokykla (direktorius G. Trumpis). Tačiau prioritetas yra teikiamas moksleiviams.

► 2007 metų pavasarį edukacinių programų lankytojai buvo pakviesti į Pavasario šventę – Gandro sugrįžtuves. Vaikai dalyvavo konkurse gandro maketui sukurti, darė popierinius laivelius, kuriuos, sveikindami sugrįžusį pavasarį plukdė Akmenos upe, ieškojo pempės kiaušinio, kėlė inkilus. Kasmet jaunieji parko bičiuliai ruošiasi tradiciniam konkursui „Nekirsk eglutės žaliosios, nulaužk tik šakelę“. Klubo darbo tikslas – ugdyti ekologinę moksleivių kultūrą, pagarbą ir meilę gamtai, globoti senąjį dvaro parką. Parengėme projektą „Senasis dvaro parkas – gyvoji istorija“, kurio tikslas – išleisti apie parką leidinuką, parengti turistinį maršrutą ir išmokyti vaikus vesti ekskursijas, atpažinti ir rinkti vaistinguosius augalus, daryti herbariumus.

Kretingos muziejaus edukacinė klasė

Kretingos muziejaus projekto „Darbėnų miestelio bendruomenė“ pristatymas

► Žiemos sodas ypač mėgstamas moksleivių. Eksperimentuoti, atlikti praktinius darbus galimybės yra ribotos, tačiau pamokos-ekskursijos vedamos intensyviai. Vaikams Žiemos sode niekad nenuobodu, nes augalija pastoviai atnaujinama, kai kurie augalai veda vaisius ir vaikai gali jų paragauti. Turime ir gyventojų. Dovanų gavome vėžliukų šeimyną. Paskelbėme vėžliukų vardų rinkimo konkursą, darėme krikštynas. Vaikai labai aktyviai dalyvavo šiame konkurse. Gavome 120 pasiūlymų.

► Dirbame ne tik su abonemento turėtojais, bet ir su viso rajono mokyklų vaikais. Organizuojame parodas, konkursus, įvairias šventes.

► Siekdami, kad darbas būtų nuoseklus, pasirašėme bendradarbiavimo sutartis su Jurgio Pabrėžos gimnazijos, Marijono Daujoto, Simono Daukanto vidurinių mokyklų, Suaugusiųjų mokymo centro, Kretingos meno mokyklos, mokyklos-darželio „Pasaka“, Vaikystės pedagogikos centro, Klaipėdos rajono Plikių pagrindinės mokyklos, Klaipėdos A. Rubliovo pagrindinės mokyklos bendruomenėmis. Su pastarąja parengėme bendrą projektą „Lietuvos dvarai – profesionalios kultūros židiniai.“ Vaikai piešė darbus tema „Muziejus dvare“ ir juos padovanojo muziejui. Į minėtą projektą įsijungė ir St. Šimkaus konservatorijos studentai bei dėstytojai, kurie gruodžio 19 dieną pristatė koncertinę programą.

► Edukacinės veiklos programą tobuliname kiekvienais metais, ieškodami naujų idėjų, įdomesnių darbo formų. Tariamės su pedagogais, vedame jų apklausą, norėdami sužinoti, kiek mūsų edukacinės programos yra reikšmingos mokytojams ir užsiėmimų lankytojams –moksleiviams.

► Bendradarbiaujame ir su pedagogais. Kasmet organizuojamos mokytojų ir moksleivių darbų parodos, iš kurių norėčiau paminėti parodas, susijusias su kalendorinėmis šventėmis: tai Velykinės puokštės, Velykinio margučio, Užgavėnių kaukės ir kt. Daug dėmesio ir gero lankytojų įvertinimo bei pripažinimo sulaukė Palmiros Mikutytės S. Daukanto vidurinės mokyklos technologijų mokytojos metodinės rankdarbių paroda, tos pačios mokyklos

biologijos vyresniosios mokytojos Nijolės Pocevičienės puokščių paroda, mokyt. E. Rumeikienės Velykinio margučio paroda, Kretingos vaikų dailės mokyklos mokytojos Astos Abramauskaitės-Gateliienės tapybos darbų, Jurgio Pabrėžos gimnazijos, Darbėnų vidurinės, Baublių, Kūlpėnų pagrindinių mokyklų technologijų mokytojų Martyno Mikos, Antano Mockaus, Juozo Lingio, Antano Rapalio medžio ir metalo darbų parodos.

► Muziejaus pagrindiniai rinkiniai (etnografija, senasis liaudies menas, archeologija, numizmatika, Žiemos sodo augalai) yra puikios priemonės, galinčios padėti įvairių specialybių mokytojams išsamiau ir vaizdingiau pateikti dėstomą medžiagą.

► Jau dešimtmetį prie muziejaus veikia folklorinis ansamblis „Volungėlė“. Ansamblio vadovas Rimantas Žižys, ir ansamblio seniūnė Sigita Urbonienė – pedagogai. Su žemaitukais-muziejinkais ir Simono Daukanto vidurinės mokyklos vaikais jie parengė edukacinę programą „Lino kelias“. Ši programa buvo pristatyta daugelyje rajono ugdymo įstaigų. Be to, ansamblio dalyviai kartu su muziejaus specialistais parengė du turistinius literatūrinius maršrutus „Į svečius pas Simoną Daukantą“ ir „Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius“.

► Muziejuje įkurtas klubas „Kretingos krašto ainiai“ taip pat yra aktyvus mūsų edukacinių programų organizatorius ir dalyvis. Rajono tautodailininkų pirmininkė, rajono garbės pilietė Laimutė Grigaitienė, garsus ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje tautodailininkas Adolfas Viluckis, Šventosios girininkijos girininkas taip pat rajono Garbės pilietis Rimantas Kviklys – tai išminties lobynai, noriai ir įdomiai įsijungę į vaikų bei jaunimo švietėjišką veiklą.

► Tai mūsų kasdienė veikla. Planų ateičiai turime nemažai: galvojame apie etnografinės ekspozicijos įrengimą, naujų edukacinių programų kūrimą, dvaro parko kultūrinių išteklių panaudojimą, naujų sutarčių su švietimo įstaigomis pasirašymą. Tęsiame tradicijas ir kuriame istoriją. ■

Parengė Lolita Valužienė

L. Valužienės ir Kretingos muziejaus archyvo nuotraukos